

Velikonoční

Jan 21, 1–14

1.

Je velikonoční čas nějakých třicet let křesťanského letopočtu, jsme na břehu Tiberiadského (jinak Genezaretského) jezera. Je velikonoční čas, druhý týden/druhá neděle velikonoční podle katolického počítání, třetí neděle po velikonocích podle evangelického počítání, jsme v Praze/Lysé nad Labem léta Páně 2015. Kristus vstal z mrtvých – před několika dny, před několika tisíci lety. Kristus vstal z mrtvých – a svět jde dál, jako kdyby se nic nebylo nestalo. Prožili jsme Zelený čtvrtek, Velký pátek, velikonoční neděli – a už je zas všechno tak, jak bylo předtím. Změnilo se vůbec něco prvními křesťanskými velikonocemi? Změnilo se něco našimi letošními křesťanskými velikonocemi? Máme před sebou pět velikonočních týdnů, až do svatodušních svátků slavíme velikonoční období, nejkrásnější dny církevního roku: dny, kdy si připomínáme oněch čtyřicet dnů, v nichž Vzkříšený před svým nanebevstoupením a před sesláním Ducha svatého přicházel mezi své učedníky. *Potom* se jim Ježíš *opět* zjevil, čteme na začátku dnešní perikopy. A na jejím konci stojí: Zjevil se jim *potřetí*.

2.

2.1.

Galilea, rodný kraj většiny učedníků, domov Ježíšův. Známe ji také, mnozí už od nedělní školy – je to krajina naší víry: jezero, přes které se Ježíš plavíval se svými učedníky, na jehož březích učil zástupy. Tady našel a povolal své první učedníky: zavolaal na ně, aby nechali lovu ryb a dali se na lovení lidí. Teď se s nimi setkáváme opět jako s rybáři. Vrátili se k svému původnímu zaměstnání; k tomu, co dělali, než se stali jeho učedníky, než z nich on učinil své učedníky. Z evangelia se dozvídáme pouze to, že, nikoli proč se vrátili z nedělního Jeruzaléma do všednodenní Galileje, od učednictví k rybářským sítím. Celé vyprávění dýchá jemným smutkem: Drama doznělo, je všední den, den naplněný malými starostmi a radostmi obyčejných lidí. O tom, co stalo minulé dvě neděle, o vdechnutí Ducha svatého, ani slovo.

Z Dvanácti jich je tu několik: Šimon Petr, Jakub a Jan, Tomáš, Natanael a ještě dva další nejmenovaní učedníci, prý Ondřej a Filip. Je večer na břehu jezera. Jejich rozhovor se skládá ze strohých vět. Petr, opět ve své vůdčí roli: „Jdu lovit ryby.“ Oni na to: „Půjdem s tebou.“ Ve chvílích bezradnosti nebo skleslosti se obvykle zachraňujeme útekem k mechanické, rutinní práci.

Celou noc loví ryby. Marně. „Té noci nic neulovili.“ Namáháme se, plahočíme se – a nic z toho, výsledek žádný. Píšete seminární práci, a vrátí vám ji k přepracování. Učíte se na zkoušku, a bude to na F, „po prázdninách můžete přijít znovu“. Síť jsou prázdné, ani rybička. Špatný den, špatná noc. „Safra práce...“, chtěl jsem říci, ale ne, od kazatelského pulpitu / z kazatelny klít nemohu. Jsou prokřehlí, hladoví, bez nálady. Jaký den lze očekávat po takové noci?

Když se rozednívalo, stál na břehu Ten Neznámý. Kde se vzal, tu se vzal, je tam a dívá se na ně. Ale oni ho nepoznávají. Kolikrát nám jen evangelista Jan vyprávěl o tom, jak se v něm jeho učedníci mýlili, jak ho považovali za někoho jiného, než kým on byl, jak nebyli s to poznat, co je zač. Od svatebních stolů v Káni Galilejské do večeřadla na Zelený čtvrtek – jedna velká „historie plná omylů“! Maria Magdalská ho považovala za zahradníka, který

někam odnesl Ježíšovo mrtvé tělo! Tomáš se bál, že učedníky očaroval nějaký přízrak! Velikonoční učedníci vidí Ježíše, člověka z masa a kostí, ale nejsou s to rozeznat, že je to člověk, kterého znali, ano, který jim byl ze všech lidí na světě nejbližší. Evangelistovi zřejmě neobyčejně záleželo na tom, aby nezavdal nejmenší podnět k nedorozumění: že se Ježíš prostě vrátil zpět do tohoto života, z něhož dříve nebo později odejde svou smrtí, nebo že byl na čas znovu oživen do života, z něhož po čase zase zmizí svým nanebevstoupením. Ne, nic takového. Ježíš nebyl ani resuscitován ani revitalizován. Ježíš byl vzkříšen: do nového života, života s Bohem a v Bohu, života, který má smrt už jednou provždy za sebou. Učedníkům se nyní zjevuje jako host z budoucnosti, jako příchozí z nového způsobu existence, života, o němž dosud nic nevíme a který si proto dost dobře nedokážeme představit.

Zeptal se jich: „Děti, nemáte něco k jídlu?“ Otázka neobsahuje žádné hlubokomyslnosti, s těmi u unavených rybářů neměl šanci uspět. Zahajuje rozhovor jak jen možno nejvěcněji: ptá se po jídlu, po kousku chleba, po snídani. Prostá otázka, kdyby nebyla uvozena důvěrným oslovením: „Dítky, děťátka, synáčkové.“ Oslovení přeslechli, reagují na otázku: „Nemáme.“ Následuje rada nebo spíš příkaz: „Hodte síť na pravou stranu lodi, tam ryby najdete.“ Pravá strana je ta dobrá, ta šťastná. A oni ho bez rozmyšlení poslechnou, učiní, jak jim doporučil či přikázal, a neuplyne chvíle a oni chytí – ne několik ryb, nýbrž – mnoho, velmi mnoho ryb. „Hodili síť a nemohli ji ani utáhnout pro množství ryb.“ Evangelistův oblíbený motiv plnosti, hojnosti. Kde je Ježíš, tam je všeho dostatek, ano nadbytek; s Ježíšem nikdo netře bídu, nenuzuje. Kde je přítomen Ježíš, tam je vína až po okraj jako na svatbě v Káni Galilejské. Po nezaslouženém neúspěchu nezasloužený úspěch, po očekávaném výsledku, který se nedostavil, neočekávané štěstí. Rybolov zřejmě symbolizuje křesťanskou misii: šíření křesťanství jako naše agitace je odsouzeno k nezdaru, zatímco evangelizace na přímý rozkaz Páně má naději na viditelné výsledky. Rychlost a množství, tempo a kvantita signalizují zázrak: protržení obvyklých a naučených lidských možností.

Zázrak má učedníkům otevřít oči pro to, kdo je ten cizinec na břehu. Iniciativa přechází z Petra na „onoho učedníka, kterého Ježíš miloval“, na Jana. Jako nedělního rána u prázdného hrobu, tak i nyní za povelikonočního svítání je Jan tím chápavým, vnímavým, oddaným modelovým křesťanem. Je to on, kdo poznává Ježíše: „Tento zázrak mohl způsobit jedině On“ – a kdo to také hned řekne. A opět, jako už jednou o před velikonoční hrobkou, dává nejmladší přednost nejstaršímu, sděluje Petrovi: „To je Pán!“ A zase si vymění prvenství: Nikoli Jan, nýbrž Petr realizuje to náhlé poznání, vyvozuje z něho praktické důsledky. Hodí přes sebe svrchní šat, aby se neobjevil před svým Pánem v pracovním, ve spodkách nebo v šortkách, opouští loď, vrhá se do vody a plave nebo se brodí ku břehu. On, který před časem, před krátkým časem, zcela nedávno, svého Pána třikrát zapřel, jej nyní chce první uvítat. Ostatní učedníci navigují loď k pevnině, za sebou táhnou těžkou síť s rybami.

2.2.

Mezitím už na břehu plápolá ohýnek, peče se ryba, po ruce je chléb. Teplá snídaně pro probdělé noci! Míchaná vejce, čerstvé rohlíky, horká káva – kdo by neznal to blaho! „Přineste několik ryb z toho, co jste nalovili.“ Síť je plná velkých ryb, a přesto se netrhá. Síť je obraz pro církve (mnozí si jistě vzpomenete na název jednoho z nejvýznamnějších děl české reformace, *Síť víry* PETRA CHELČICKÉHO): Církve, která v rozpětí několika generací pojme Kristovy učedníky a učednice z mnoha národů, lidí nerůznějších jazyků a ras, a přece se neroztrhne, bude držet pohromadě – církve opravdu obecná, katolická. Sto padesát tři prý je počet rybích druhů

známý antickým zoologům. Tedy: v každém národě najdeme nějakého křesťana, nějakou křesťanku. Vše je připraveno, hostina nachystána, za okamžik si můžete začít přicházet s táckem: „Pojďte jíst.“ Všimněme si, jak se tu stále střídají role: On způsobí, že jejich lov je korunován úlovkem, ale jsou to oni, kdo ty ryby musí ulovit. Oni mu přinášejí ke grilu potřebné suroviny, ale hostitelem této snídaně – snídaně Páně! – bude On. Jako při našem svátostném stolování: chléb a víno se neobjeví v kostele jako dárky pod stromečkem, někdo z nás je musí koupit, přinést, chléb nakrájet, láhev otevřít, chléb vyrovnat na patěnu, víno nalít do kalicha, ale není to příprava pro náš banket, náš raft, náš švédský stůl, nýbrž pro Kristův stůl, pro Večeři Páně.

Ježíšova výzva „Pojďte jíst“ je zřejmě ten nejkratší liturgický formulář k Večeři Páně, jaký si lze představit. Možná, že se sesedli k ohni, ale spíš tomu bylo tak, že Ježíš chodil mezi učedníky s chleby a rybami a rozdělával je učedníkům. Evangelistova slova „Vzal chléb a dával jim“ zřetelně upomínají na slova ustanovení Večeře Páně. Víno tam, pravda, neměli; nicméně uvedením druhého chodu, ryby, slovem „stejně“, „podobným způsobem“, evangelista asociuje pozdější církevní eucharistické formulace.

„A nikdo z učedníků se ho neodvážil zeptat: ‚Kdo jsi?‘ Věděli, že je to Pán.“ Otázka „Jsi to ty, jsi to doopravdy ty?“ visela ve vzduchu, ale nikdo ji nevyslovil. Nebylo to v tu chvíli nutné. Jeden jak druhý, jak ji posluhoval, rozpoznávali, že je On – on, který nasýtil pětitisícíhlavý zástup pěti chleby a dvěma rybami a sám sebe nazval chlebem života. Je to on, jinak než, jak ho doposud znali, ale tentýž, koho znali. (BULTMANNOVA superdialektická formulace: „Je o on, a přece to není on; není to ten, kterého doposud znali, a přece je to on.“) I v tom mohu odkázat k naší Večeři Páně, tentokrát k její theologické reflexi / jejímu theologickému promýšlení: Mnoho velkých theologů řešilo a bude řešit problém, jak slovy uchopit Kristovu přítomnost „pod způsobou“ chleba a vína, jak rozumět a jak vyložit slova „Toto jest moje tělo, toto jest má krev“ – a přitom stěží někoho, kdo stojí v kruhu u Večeře Páně, napadne si tuto otázku vůbec klást: Je to on, víme že je to On, není třeba o tom dále přemýšlet, není třeba o tom vůbec mluvit.

3.

Tak jako si Vzkříšený shromáždil své učedníky na břehu jezera, tak shromažďuje své učedníky a učednice ve sborech a farnostech církví všech zemí a všech dob. Můžeme a máme stát jako bratři a sestry kolem společného stolu, u něhož nám náš Pán a Mistr nenabízí jen to či ono, nýbrž rovnou – *sebe sama*. A právě tehdy, když jsme vyčerpaní prací a zklamaní životem, po noci, kdy jsme oka nezamhouřili životem, nás prokřehlé a hladové zve k sobě: „Ját jsem ten chléb života. Kdož přichází ke mně, nebude nikoli lačněti, a kdož věří ve mne, nebude žízniť nikdy.“ (Jan 6,35 podle Bible kralické) Amen.